

Remissvar över promemorian Cirkulär hantering av textil och textilavfall

Datum: 2023-08-25

Klimat- och näringslivsdepartementet

KN2023/03051

Sammanfattning

Artikel2 (tidigare Emmaus Stockholm) ställer sig positiva till förslaget att kommunerna även i fortsättningen bör ha ansvar för insamling av textilavfall som är kommunalt avfall. Vi anser dock inte att kravet att främja återanvändning, och den föreslagna åtgärden, tar tillräcklig hänsyn till de positiva aspekterna av lokal återanvändning. Vi saknar en tyngd i att lokalt återbruk ska främjas i första hand.

För att säkerställa att textilier verkligen sorteras ut i hushållen bedömer vi att tillgängligheten av sorteringskärl bör motsvara samma nivå som för återvinningsstationer.

Vi vill också se en uppdatering av vilka produktgrupper som omfattas av definitionen textilavfall, för att minimera risken att de övriga fraktionerna lämnas till avfall istället för att återbrukas.

Remissyttrande

6.2 Innebörden av uttrycket textilavfall

Vår kommentar:

Enligt förslaget kommer de produktgrupper som inte omfattas av definitionen textilavfall inte heller omfattas av kravet på separat insamling med bedömningen att:

“produktgrupperna undantas med hänvisning till att det idag finns begränsade möjligheter att förbereda de avfallsfraktionerna för återanvändning och tekniska begränsningar för vad som är möjligt att materialåtervinna. Eftersom miljönyttan som följer av separat insamling av övriga fraktioner är begränsad bedömdes det oskäligt att inkludera dessa i kravet.”

Artikel2 vill se en utökning av vad som ingår i begreppet textilavfall. Många produktgrupper som i dagsläget räknas som textilier, men som enligt regeringens förslag inte finns med i begreppet textilavfall, riskerar att hamna utanför lagstiftningen. De icke-textila produktgrupperna som idag ingår i begreppet textil och som vi bedömer bör omfattas i förslaget är bland annat skor, galon- och skalkläder, kläder och accessoarer av läder och fuskkläder. Regeringen bör se över de produktgrupper som omfattas i förslaget för att främja återbruk i större skala.

Vi ställer oss frågande till definitionen av två anledningar, dels den uppenbara miljövinsten med att fler produktgrupper med lika eller motsvarande klimatavtryck omfattas av lagkravet om utsortering, återanvändning och återvinning. Samt att det enligt vår erfarenhet är av stor vikt att det är lätt att göra rätt. Det kan vara svårt att få hushållen att genomföra beteendeförändringar och ju snävare begreppet är, desto svårare blir det för hushållen att avgöra vad som ska sorteras ut och vad som ska vara med.

Vi ställer oss också frågande till att miljönyttan skulle vara begränsad vid insamling av övriga fraktioner. Att förlänga livslängden på de produktgrupperna är det absolut mest gynnsamma för miljön.

6.4 Krav på separat insamling av textilavfall

Vår kommentar:

För att säkerställa att textilier verkligen sorteras ut i hushållen bedömer vi att tillgängligheten av sorteringskärl bör motsvara samma nivå som återvinningsstationer för tidningar och förpackningar. Nuvarande upplägg, där textilier ofta samlas in på bemannade återvinningscentraler, vilka ofta inte finns lika lättillgängliga och i många fall kräver att hushållet har tillgång till bil, riskerar att bidra till att textilier fortsatt hamnar i soporna.

6.5 Krav på att främja återanvändning

Vår kommentar:

Vi instämmer i resonemanget om att det stor risk att textilier som skulle kunna återbrukas istället återvinns i de fall där det är lättare att lämna till återvinning än att lämna för återbruk. Vi håller dock inte med i resonemanget om att information till hushållen skulle vara en tillräcklig åtgärd för att minimera risken. Vi bedömer det nödvändigt att systemet utformas på ett sätt så att insamling för återbruk och återvinning, oavsett vem som samlar in och oavsett om de samlas in separat eller parallellt, så måste insamlingen vara jämlik och finnas lika tillgänglig för hushållen. Annars är risken att textilierna och textilavfallet inte hanteras enligt avfallshierarkin av hushållen utan efter det sätt som är enklast och närmast tillgängligt.

I förslaget står det även:

“Studier visar att miljövinsten med att återanvända textil är stor oavsett om återanvändningen sker i Sverige eller i någon annan del av världen (SOU 2020:72, s. 113 och 114)”.

Resonemanget är problematiskt både ur ett miljömässigt och etiskt perspektiv. Vi anser att kravet på att främja återanvändning och förslaget på åtgärden inte tar tillräcklig hänsyn till lokal återanvändning. Förslaget bör ha mer tyngd på lokalt återbruk av framför allt tre anledningar:

- I Sverige har vi en lång tradition av att skänka det vi inte behöver till ideella organisationer, men när det gäller att handla second hand framför nyproducerat har vi inte alls kommit lika långt. För att ställa om samhället till cirkulär ekonomi krävs en omfattande beteendeförändring där konsumenten väljer återbruk framför nyproducerat. Lokalt återbruk gynnar processen då det bidrar till att det finns ett större utbud av second hand.
- Lokal återanvändning ger flera positiva effekter såsom minskning av globala transporter vilket innebär mindre miljöbelastning. Vi kan också ha bättre kontroll och spårbarhet på det som stannar i Sverige. En utmaning med export är att det är svårt att garantera att det hanteras enligt avfallshierarkin då spårbarheten är avsevärt svårare att följa när fraktionen lämnar Sverige eller EU.
- Inte minst är det en etisk fråga. Begagnade textilier från västvärlden, även från Sverige, har vid ett flertal tillfällen rapporterats orsaka stora miljöproblem i länder som inte har kapacitet att hantera fraktionerna och som har bristande avfallshantering. För att minimera risken att det vi exporterar dumpas på en soptipp i en annan världsdel bör återanvändning ske lokalt i största möjliga utsträckning. Istället för att exportera fraktionerna som är ett resultat av vår överkonsumtion behöver vi ändra våra konsumtionsmönster i Sverige. En begränsad export är en del av det.

En central del i omställningen till cirkulär textilhantering och att främja lokalt återbruk är åtgärder som gagnar verksamheter inom återanvändning och reparationer. För att skapa beteendeförändringar i hushållen bedömer vi det viktigt att konkreta åtgärder som underlättar återbruk tas fram, exempelvis olika former av statligt stöd och skattelättnader för reparationer.

6.6 Behandlingen av textilavfall

Vår kommentar:

Vi ställer oss frågande till förslaget att invänta eventuella nya EU-krav om hur textilavfall ska behandlas innan förändringar görs i den nationella lagstiftningen, då det finns en risk med att lagstifta om insamling utan att ha regelverk för behandling.